



Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 32/22
Luxemburg den 22 februari 2022

Dom i de förenade målen C-562/21 PPU och C-563/21 PPU Openbaar Ministerie (Domstol som inrättats enligt lag i den utfärdande medlemsstaten)

Vägran att verkställa en europeisk arresteringsorder: EU-domstolen klargör vilka kriterier den verkställande rättsliga myndigheten ska tillämpa för att bedöma den eventuella risken för en kränkning av den eftersökta personens grundläggande rätt till en rättvis rättegång

Domstolar i Polen utfärdade i april 2021 två europeiska arresteringsorder¹ avseende två polska medborgare för verkställighet av ett fängelsestraff respektive lagföring. Eftersom de berörda personerna befann sig i Nederländerna och inte hade samtyckt till överföring ansöktes om verkställighet av dessa arresteringsorder hos Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna).

Den sistnämnda domstolen var osäker på om den var skyldig att bevilja verkställighet. Enligt den domstolen föreligger det nämligen i Polen, sedan år 2017, systembrister eller allmänna brister vilka inverkar negativt på den grundläggande rätten till en rättvis rättegång,² särskilt rätten till prövning av en domstol som inrättats enligt lag. Dessa brister är, enligt nämnda domstol, bland annat en följd av den omständigheten att polska domare utnämns på förslag av Krajowa Rada Sądownictwa (Nationella domstolsrådet, Polen) (nedan kallat KRS). Enligt ett avgörande av Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen) från år 2020 är KRS inte längre är ett oberoende organ sedan en lag om reform av domstolsväsendet trädde i kraft den 17 januari 2018.³ Eftersom det var möjligt att domare som utnämns på förslag av KRS hade deltagit i det brottmålsförfarande som lett till en fällande dom mot en av de berörda personerna, eller skulle komma att delta i brottmålsförfarandet gentemot den andra personen, ansåg den hänskjutande domstolen att det – om dessa personer skulle överlämnas – fanns en verklig risk för en kränkning av deras rätt till prövning av en domstol som inrättats enligt lag.

Under dessa omständigheter frågade den hänskjutande domstolen EU-domstolen huruvida den prövning i två steg⁴ som slogs fast av EU-domstolen i ett mål om överlämnande på grundval av europeiska arresteringsorder som rörde de garantier för oavhängighet och opartiskhet som är en del av den grundläggande rätten till en rättvis rättegång, ska tillämpas även i en situation där det rör sig om garantin avseende prövning av en domstol som inrättats enligt lag, vilken även den är en del av nämnda grundläggande rätt.

¹ Enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24).

² Denna rättighet garanteras i artikel 47 andra stycket i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

³ Den hänskjutande domstolen har även hänvisat till dom av den 15 juli 2021, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare), [C-791/19](#), punkterna 108 och 110 (se [pressmeddelande nr 130/21](#)).

⁴ I det första steget av denna bedömning ska den verkställande rättsliga myndigheten ta ställning till huruvida det mot bakgrund av den allmänna situationen i den utfärdande medlemsstaten finns en verklig risk för en kränkning av grundläggande rättigheter. I det andra steget ska nämnda myndighet göra en konkret, precis prövning av huruvida det under omständigheterna i det enskilda fallet finns en verklig risk för en kränkning av någon av den eftersökta personens grundläggande rättigheter. Se dom av den 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Bristar i domstolssystemet), [C-216/18 PPU](#), (se även [pressmeddelande nr 113/18](#)), och dom av den 17 december 2020, Openbaar Ministerie (Den utfärdande rättsliga myndighetens oavhängighet), ([C-354/20 PPU](#) och [C-412/20 PPU](#)) (se [pressmeddelande nr 164/20](#)).

Domstolen (stora avdelningen), som prövar begäran om förhandsavgörande i de båda nationella målen enligt förfarandet för brådskande mål, besvarar den hänskjutande domstolens fråga jakande och klargör närmare hur denna prövning ska genomföras.

Domstolens bedömning

Domstolen slår fast att när den verkställande rättsliga myndigheten, som ska besluta om överlämnande av en person som är föremål för en europeisk arresteringsorder, har tillgång till uppgifter som visar på systembrister eller allmänna brister rörande domstolarnas oavhängighet i den utfärdande medlemsstaten, bland annat vad gäller förfarandet för utnämning av domare, får den enbart vägra överlämnande, med stöd av rambeslut 2002/584,⁵ om den konstaterar att det, under de specifika omständigheterna i ärendet, finns grundad anledning att tro att det finns en verklig risk för att den berörda personens grundläggande rätt till en rättvis rättegång inför en oavhängig och opartisk domstol, som inrättats enligt lag, har kränkts eller kan komma att kränkas för det fall personen överlämnas.

Domstolen preciserar härvidlag att rätten att få sin sak prövad av en domstol som "inrättats enligt lag" till sin natur omfattar förfarandet för utnämning av domare. I det första steget av prövningen för att avgöra huruvida det finns en verklig risk för kränkning av rätten till en rättvis rättegång, bland annat till följd av ett åsidosättande av kravet på att det ska vara fråga om en domstol som inrättats enligt lag, ska den verkställande rättsliga myndigheten således göra en helhetsbedömning på grundval av objektiva, trovärdiga, precisa och vederbörligt uppdaterade uppgifter angående domstolssystemet i den utfärdande medlemsstaten och särskilt den övergripande utformningen av förfarandet för utnämning av domare i den medlemsstaten. Sådana uppgifter kan förekomma i ett motiverat förslag som kommissionen lämnar till rådet med stöd av artikel 7.1 FEU och i en dom såsom det ovannämnda avgörandet av Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) samt i relevant praxis från EU-domstolen⁶ och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.⁷ Den omständigheten att ett sådant organ som KRS, vilket deltar i förfarandet för utnämning av domare, till övervägande del är sammansatt av ledamöter som företräder den lagstiftande eller verkställande makten, eller som har utsetts av dessa, räcker däremot inte för att vägra verkställighet.

I det andra steget av denna prövning ankommer det på den person som omfattas av en europeisk arresteringsorder att inkomma med konkreta uppgifter som ger anledning att tro att systembristerna eller de allmänna bristerna har haft en konkret inverkan på handläggningen av brottmålet mot denna person eller, vid ett överlämnande, kan få sådan inverkan. Dessa uppgifter kan vid behov kompletteras med upplysningar som den utfärdande rättsliga myndigheten tillhandahåller.

När det gäller en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd ska den verkställande rättsliga myndigheten beakta uppgifter rörande sammansättningen av den dömande avdelning som har prövat brottmålet, och alla andra omständigheter som är relevanta för bedömningen av om denna avdelning var oavhängig och opartisk. Att en eller flera domare som har deltagit i förfarandet har utnämnts på förslag av ett sådant organ som KRS är inte ett tillräckligt skäl för att vägra överlämnande. Det krävs därutöver att den berörda personen inkommer med uppgifter – bland annat om hur de aktuella domarna har utnämnts och om eventuella förordnanden för domare att tjänstgöra vid annan domstol – som skulle leda till slutsatsen att sammansättningen av denna dömande

⁵ Se, för ett motsvarande synsätt, artikel 1.2 och 1.3 i rambeslut 2002/584 i vilken det anges, för det första, att medlemsstaterna ska verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i rambeslutet, och, för det andra, att rambeslutet inte påverkar skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 FEU.

⁶ Dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), [C-585/18](#), [C-624/18](#) och [C-625/18](#) (se [pressmeddelande nr 145/19](#)), dom av den 2 mars 2021, A.B. m.fl. (Tillsättning av domare vid Högsta domstolen – Rättsmedel), [C-824/18](#) (se [pressmeddelande nr 31/21](#)), dom av den 15 juli 2021, kommissionen/Polen ((Disciplinära förfaranden gentemot domare), [C-791/19](#) (se [pressmeddelande nr 130/21](#)), och dom av den 6 oktober 2021, W.Ż. (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), [C-487/19](#) (se [pressmeddelande nr 173/21](#)).

⁷ Europadomstolen, 19 januari 2021, Reczkowicz mot Polen.

avdelning har haft negativ inverkan på personens grundläggande rätt till en rättvis rättegång. Hänsyn ska även tas till om det finns en möjlighet för den berörda personen att framställa en jävsinvändning mot de domare som ingår i den dömande avdelningen av skäl hänförliga till en kränkning av personens grundläggande rätt till en rättvis rättegång och till om den möjligheten har använts och vilka åtgärder som i så fall vidtagits med anledning av denna jävsinvändning.

Vad vidare gäller det fallet när en europeisk arresteringsorder har utfärdats för lagföring ska den verkställande rättsliga myndigheten beakta uppgifter som avser den berörda personens personliga situation, arten av det brott för vilket lagföring söks, de faktiska omständigheter som legat till grund för utfärdandet av arresteringsordern eller andra omständigheter som är relevanta för bedömningen av om den dömande avdelning som sannolikt kommer att pröva brottmålet mot nämnda person är oavhängig och opartisk. Dessa uppgifter kan även röra uttalanden av myndigheter som skulle kunna ha betydelse i det konkreta fallet. Det räcker däremot inte för att vägra överlämnande att det vid tidpunkten för överlämnandet inte är känt vilka domare som eventuellt kommer att pröva målet mot den eftersökta personen, eller, för det fall domarnas identitet är känd, att dessa har utnämnts på förslag av ett sådant organ som KRS.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Bilder från uppläsningen av domen finns tillgängliga på "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106